

N:o 6.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående försäljning af en till förra militiebostället Öfversta n:ris 2 och 3 i Örebro län hörande lägenhet; gifven Stockholms slott den 17 december 1897.

Sedan vid uppskattning, som år 1896 hållits å förra majorsbostället Öfversta n:ris 2 och 3 om tillsammans 2 mantal i Hallsbergs socken och Kumla härad af Örebro län i och för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1899, fråga väckts om särskild föryttning af en till egendomen hörande lägenhet, benämnd Svartkärret, har domänstyrelsen i underdänig skrifvelse den 26 februari innevarande år understält berörda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid öfverlemnadt instrumentet öfver omförmälda uppskattning tillika med en öfver egendomen upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befälningshafvande i länet.

Af nämnda handlingar inhemtas:

att egendomen, för hvilken arrendet under sistlidet år utgjort 1,318 kronor 2 öre, innehåller en areal af 236 hektar 28,10 ar;

att lägenheten Svartkärret, belägen sydvest från hufvudgården och derifrån skild genom annan egendoms mark, innefattar ett egoområde af 17 hektar 99,50 ar, hvaraf 7 hektar 10,40 ar tomt och åker, 1 hektar 33,20 ar äng, 8 hektar 24,50 ar betesmark och 1 hektar 31,40 ar impediment;

att, sedan genom utdikning af angränsande mark möjlighet uppstått att odla det å lägenheten befintliga kärret, egendomens arrendator under åren 1888 och 1889 upplåtit lägenheten, hvilken ursprungligen utgjorts af slättermark och betesbackar, för odling till två i när-

heten boende personer, hvilka därför till arrendatorn utgöra tillsammans 12 dagsverken och ett årligt arrende af 69 kronor; samt

att utom det jordområde, som dessa två personer innehafva, å Svartkärret finnes en lägenhet, benämnd Kilen, med ett mindre område bestående af några små åkerstycken och bergbackar, hvilken lägenhet innehafves af Hallsbergs kommun, som i full försörjning öfvertagit förre lägenhetsinnehafvarens enka och hennes två svagsinta barn mot godtgörelse till arrendatorn för jord och risbränsle af 40 kronor om året.

Beträffande lägenheten Svartkärret hafva uppskattningsmännen meddelat, att den såsom äng, betesmark och impediment å karte-beskrifningen upptagna mark vore nästan värdelös; att jordmånen å de mindre åkrarne utgjordes af svag mylla på sand och i sjelfva kärret af svartmylla på mossdy, delvis af stort djup, men hvilande på mycket stenbunden grusalf; att odlingen, som vore väl skött, genom ymnigt användande af artificiell gödning gifvit goda skördar, men att, då marken allt mer och mer satte sig, behof af större aflopp från odlingen gjorde sig gällande; att den erforderliga fördjupningen af afloppsgraven för hvarje år blefve svårare, i följd hvaraf odlingen, huru fördelaktig densamma för närvarande än kunde synes vara, antagligen om ett par årtionden komme att blifva af ganska ringa värde; samt att, då odlingen ännu kunde anses vara inbjudande för spekulanter, men för egendomen vore alldeles öfverflödig, lägenheten borde försäljas, innan odlingen i följd af sin natur allt för mycket försämrats. På grund af hvad sålunda anförts hafva uppskattningsmännen föreslagit, att lägenheten Svartkärret, för hvilken saluvärdet beräknats till 1,500 kronor, måtte afskiljas från egendomen, i hvilket fall rätt till utfartsväg för lägenheten dock först borde förvärfvas; hvarjemte uppskattningsmännen föreslagit, att vid försäljningen måtte ur rent humanitär synpunkt det förbehåll göras, att den å lägenheten Kilen boende enkan finge under sin återstående lifstid kvarblifva å lägenheten, dock utan rätt till risbränsle, mot årlig afgift från Hallsbergs kommun af 30 kronor.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande har förklarats instämma i uppskattningsmännens förslag om särskild försäljning af lägenheten Svartkärret, hvilken försäljning jemväl tillstyrkts af domänstyrelsen. Deremot har domänstyrelsen ansett, att uppskattningsmännens förslag att trygga den å lägenheten Kilen boende enkan vid besittningsrätten till nämnda lägenhet under hennes lifstid icke borde godkännas, enär derigenom försäljningen kunde försvåras och köpeskillingen nedtryckas.

Anmodad att till Kongl. Maj:t inkomma med utredning, huruvida

lägenheten Svartkärret egde rätt till utfartsväg eller, om så ej vore fallet, huru och för hvilken kostnad dylik förmån måtte kunna innehafvaren af lägenheten beredas, har domänstyrelsen från landtmäteristyrelsen infortrat upplysningar rörande lägenhetens rätt i berörda hänseende, hvarefter domänstyrelsen fått emottaga ett af t. f. förste landtmätaren i Örebro län C. O. Fröman, efter verkställd undersökning i länets landtmäterikontor, afgifvet, af landtmäteristyrelsen öfverlemnadt yttrande, deri Fröman meddelat, bland annat, att hvarken 1776 och 1803 års storskifteskartor öfver Öfversta inegor eller 1855—1858 års laga skifteskarta öfver alla inegorna till Öfversta by med tillhörande handlingar angåfve, att lägenheten Svartkärret egde rätt till någon utfartsväg; att å 1771 års skifteskarta öfver Öfversta skog finnes å den teg, betecknad litt. E, som vid storskiftet tilldelats afgärda hemmanet Hjelsäter, en väg, markerad vid Svartkärrets vestra sida; att nämnda väg likväl icke finnes antydd å 1849 och 1850 års laga skifteskarta öfver Hjelsäter; samt att å 1842 års fastställda laga skifteskarta öfver den intill Öfversta och Hjelsäter på östra sidan belägna Ålsta by finnes å skogsmarken uttagen en väg, som från landsvägen ginge i sydvestlig riktning till norra gränsen af det mellan Ålsta, Hjelsäter och Öfversta belägna, numera af kronan försålda skallmejlåsarebostället Hälleboda och på södra sidan af detta boställe fortsatte öfver Ålsta skog till Svartkärrets rågång, men att det likväl ej framginge af skifteshandlingarne, att Svartkärret egde begagna berörda väg såom utfartsväg.

Efter inhemtande af berörda upplysningar har domänstyrelsen från Kongl. Maj:ts befallningshafvande infortrat vidare utredning i förevarande hänseende; och har med anledning häraf Kongl. Maj:ts befallningshafvande till styrelsen öfverlemnadt, jemte eget yttrande, en af vederbörande länsman efter sammanträde med Ålsta byamän samt egarne af hemmanen Hjelsäter och Hälleboda verkställd utredning i fråga om beredande af utfartsväg för lägenheten Svartkärret, af hvilken utredning inhemtas, att öfvannämnda å 1771 års storskifteskarta öfver Öfversta skog och 1842 års fastställda laga skifteskarta öfver Ålsta by upptagna vägar, hvilka antagligen utgjort endast så kallade skogs- och vallvägar, icke för närvarande kunde med åkdon befaras och ej heller kunde utan betydande kostnad iståndsättas; att vid berörda sammanträde föreslagits att för beredande af utfartsväg för lägenheten söka förvärfva antingen den redan nu användbara 600 meter långa körvägen från Svartkärrets östra sida till Hälleboda eller ock mark till väg på en sträcka af 300 meter från Svartkärrets vestra sida till Hjelsätters vallgata, som afgiftsfritt skulle få användas; att, hvad

den förstnämnda af dessa vägar anginge, egarne af hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Hälleboda i ett den 27 sistlidne augusti afgifvet skriftligt förklarande erbjudit sig att åt blifvande egare af lägenheten Svartkärret upplåta nyttjanderätt för all framtid af den från lägenhetens östra ändpunkt öfver Hälleboda mark å en sträcka af 600 meter till Hälleboda gård nu ledande körväg, som med diken hölle en bredd af 3,5 meter, mot en ersättning i ett för allt af 34 kronor för vägsträckan från Svartkärrets gräns öfver hemmanets afrösningsjord och af 25 kronor 50 öre för vägens fortsättning öfver hemegorna fram till gården eller tillhopa 59 kronor 50 öre samt med rätt för lägenhetens egare till fri genomfart öfver hemmanets gårdstomt till allmänna utfartsvägen från Hälleboda, för beståndet af hvilken nyttjanderätt lägenhetens egare skulle ega att utan hemmansegarnes vidare hörande söka och erhålla inteckning, hvarjemte bemålde hemmansegare förklarar sig villige att efter särskild uppgörelse åtaga sig vägens iståndsättande medelst grusning och dikning; att då, enligt hvad vederbörande länsman beräknat, till vägens grusning erfordrades 100 parlans grus efter 50 öre för lasset, hvilket grus skulle utan annan ersättning få hemtas å Hälleboda mark, och dikningsarbetet beräknats medföra en kostnad af 25 kronor, kostnaden för förvärfvandet af denna väg, hvilken vore afsedd att framdeles underhållas af lägenhetsinnehafvaren, komme att uppgå till 134 kronor 50 öre eller deromkring; samt att egarne af hemmet Hjelsäter erbjudit sig att upplåta mark till den föreslagna vägen från Svartkärret till Hjelsäters vallgata, men att länsmannen ansett detta anbud böra lemnas utan afseende, enär den föreslagna vägens iståndsättande skulle medföra betydligt större kostnad, än som erfordrades för förvärfvandet af vägen till Hälleboda och densamma ordnande.

För egen del har Kongl. Maj:ts befallningshafvande, enär, såvidt utrönas kunnat, kronan icke egde rätt till utfartsväg för lägenheten Svartkärret, men dylik förmån syntes lämpligen kunna på billiga och antagliga vilkor beredas blifvande innehafvare af lägenheten öfver hemmanet Hälleboda i enlighet med det af hemmanets egare i sådant afseende afgifna anbud, tillstyrkt antagande af detsamma.

Jemte meddelande af de upplysningar, som sålunda vunnits beträffande frågan om utfartsväg för lägenheten Svartkärret, har domänstyrelsen i underdånig skrifvelse den 29 sistlidne oktober förklarar sig anse det af Hälleboda hemmansegare gjorda anbudet vara antagligt samt hemställt, att, derest domänstyrelsens ofvan omförmälda hemställan om Svartkärrets föryttring bifölles, i auktionsvilkoren måtte

intagas den upplysning, att anbud för utfartsväg öfver Hälleboda finnes afgifvet, äfvensom vilkoren derfor.

Med afseende å hvad sålunda i ärendet förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att den till förra majorsbostället Öfversta n:ris 2 och 3 hörande lägenheten Svartkärret må från egendomen afsöndras och till försäljning utbjudas för det lägenheten åsatta saluvärde med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1899, samt att försäljningen må ega rum under de vilkor, som i kongl. skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 finnas föreskrifna i fråga om obebygd lägenhet, med iakttagande dervid att bland auktionsvilkoren jemväl skall intagas, att anbud å beredande af utfartsväg för lägenheten öfver hemmanet Hälleboda finnes afgifvet, äfvensom vilkoren för samma anbud,

dels ock att de medel, som genom den ifrågasatta försäljningen kunna komma att inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Wachtmeister.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 december
1897.*

· Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 greve WACHTMEISTER.

Departementschefen, statsrådet greve Wachtmeister föredrog vidare:

Domänstyrelsens underdåniga skrifvelse den 26 februari innevarande år, deri — sedan vid uppskattning, som år 1896 hållits å förra majorsbostället Öfversta n:ris 2 och 3 om tillsammans 2 mantal i Hallsbergs socken och Kumla härad af Örebro län i och för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1899, fråga väckts om särskild föryttring af ett till egendomen hörande, men derifrån genom annat hemmans mark afskildt utskifte, benämndt Svartkärret, med ett egoområde af tillsammans 17 hektar 99,50 ar och saluvärderadt till 1,500 kronor — styrelsen understält nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid öfverlemnad instrument öfver omförmälda uppskattning tillika med en öfver egendomen upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befällningshafvande i länet;

hwarefter domänstyrelsen, som anmodats att till Kongl. Maj:t inkomma med utredning, huruvida lägenheten Svartkärret egde rätt till utfartsväg eller, om så ej vore fallet, huru och för hvilken kostnad dylik förmån måtte kunna innehafvaren af lägenheten beredas, i underdånig skrifvelse den 29 sistlidne oktober meddelat berörda utredning.

Statsrådet tillstyrkte, att Kongl. Maj:t med afseende å hvad i ärendet förekommit måtte föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att den till förra majorsbostället Öfversta n:ris 2 och 3 hörande lägenheten Svartkärret finge från egendomen afsöndras och till försäljning utbjudas för det lägenheten åsatta saluvärde med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1899, samt att försäljningen finge ega rum under de vilkor, som i nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 funnes föreskrifna i fråga om obebyggd lägenhet, med iakttagande dervid att bland auktionsvilkoren jemväl skulle intagas, att anbud å beredande af utfartsväg för lägenheten öfver hemmanet Hälleboda funnes afgifvet, äfvensom vilkoren för samma anbud,

dels ock att de medel, som genom den ifrågasatta försäljningen kunde komma att inflyta, finge, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Hvad statsrådet sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Richard Hägglöf.